

Ostrowska, Teresa

"O Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego", Zdzisław Gajda, Kraków 2003 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 49/2, 178-179

2004

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zdzisław G a j d a : *O Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Kraków 2003 Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum, 4°, 235 s., ilustr. ISBN 83-903977-8-1

Autorem tej książki jest lekarz stomatolog, który z metodologią badań historycznych zapoznawał się u ks. prof. Alfonsa Schletza na Stradomiu i u prof. Henryka Barycza na Uniwersytecie Jagiellońskim, w latach 1984–2000 kierował katedrą Historii Medycyny Collegium Medicum UJ, od 1992 r. jest honorowym kustoszem Muzeum Wydziału Lekarskiego UJ, a w serii: „Monografie z Dziejów Nauki i Techniki” wydawanej przez ówczesny Zakład Historii Nauki i Techniki PAN ogłosił dwie swoje książki. Tematyka krakowska i kulturalna leży Mu bardzo na sercu. I to zaowocowało wydaniem czwartej już z kolei książki, którą właśnie mamy przed oczami.

Jak Autor pisze: „... ta książka powstała nie z okazji jubileuszu, lecz z potrzeby serca i potrzeby przypomnienia starszym, a uświadomienia młodszym generacjom lekarzy i studentom dziedzictwa kulturowego, jakie jest ich udziałem przez studia na Uniwersytecie Krakowskim” (s. 5).

Omawiana publikacja zawiera *Przedmowę* napisaną ze swadą, partię merytoryczną podzieloną na sześć części: I *Uniwersytet w okresie staropolskim* (dzieje Uczelni; środowisko intelektualne lekarzy krakowskich, ich zainteresowania humanistyczne oraz naukami tajemnymi, cenniejsze prace medyczne; „ludzie Uniwersytetu”, ich działalność społeczna i obywatelska, uczniowie Uniwersytetu), II *Wydział Lekarski UJ po reformie Komisji Edukacji Narodowej* (reformacja Kołłątajowska, włączenie Krakowa do Austrii, okres Księstwa Warszawskiego, rozkwit medycyny w Rzeczypospolitej Krakowskiej. Dodajmy tu, że ten ostatni okres był przedmiotem wnikliwego studium Autora, które zostało przedstawione jako rozprawa habilitacyjna). III *Wydział Lekarski UJ od połowy XIX w.* (okres ten rozpoczyna się ponownym włączeniem Krakowa do Austrii a kończy schyłkiem XX w.; zawiera opis dziejów katedr teoretycznych i klinicznych na uczelni krakowskiej ze szczególnym uwypukleniem osiągnięć naukowych, działalności poza medycznej i osobowości ich kierowników), IV *Wydział Lekarski UJ w XX w.* (działalność organizacyjna Wydziału Lekarskiego przed I wojną światową, w okresie międzywojennym, w latach II wojny światowej, podczas tajnego nauczania i w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej), V *Uzupełnienia* (doktoraty honoris causa, kobiety na Wydziale Lekarskim, „panie profesorsowe”), VI *Zakończenie* (Wydział Lekarski wobec społeczeństwa polskiego, Wydział Lekarski wobec swojego Uniwersytetu). Do tego dochodzi *Piśmiennictwo* i *Indeks osobowy*.

Najobszerniejsza jest część III, która chronologicznie zająłaby o część IV, dotyczy jednak odrębnej tematyki. Nie jest to suchy traktat naukowy, a barwna żywo prowadzona opowieść, naszpikowana anegdotami i cytatami. Autor niejednokrotnie włącza swoje własne komentarze, co dowodzi jak wytrawnym jest

narratorem. W całej natomiast książce jednocześnie snuje różne wątki, do których nieraz kilkakrotnie nawraca. Jego tekst świetnie się czyta. A *Zakończenie*, w którym podsumowuje zasługi Wydziału Lekarskiego wobec społeczeństwa polskiego i wobec swojego Uniwersytetu sprowadzające się do działalności jego członków i uczniów na polu naukowym, patriotycznym, charytatywnym, społecznym, obywatelskim, co przynosi sławę Akademii, może być uznane za uzasadnienie podjęcia się napisania tego tekstu.

Publikacja nie zawiera przypisów. *Piśmiennictwo* liczące 3,5 strony druku jest zebrane na jej końcu. Szkoda, że nie jest pisane z akapitami. Optycznie lepiej by się prezentowało. Kilkakrotnie omyłkowo podano nazwę wydawnictwa zamiast miasta wydania.

Indeks nazwisk zajmuje 21,5 szpalty. Bez wielkiego trudu niektóre nazwiska można było opatrzyć imionami, np. Dante, Diderot, Pappenheim, Vesalius. Poza tym to był Leopold Lafontaine, a nie Lafontain.

Ilustracji barwnych jest 86. Są one rozsiane w książce stanowiąc jej znakomite uzupełnienie. Szkoda, że zabrakło ich spisu.

Szkoda też, że nie zamieszczono streszczenia niemieckiego. Książka ta bowiem powinna znaleźć czytelnika austriackiego.

Publikacja ta jest napisana przystępnie i zasługuje na szerokie jej upowszechnienie. Papier jest biały kredowy, korekta staranna, piękne starannie dobrane ilustracje, oprawa twarda w kolorze czerwonym ozdobiona wizerunkami gmachów uniwersyteckich i herbem Wydziału, na ostatniej stronie okładki znajduje się interesująco napisana nota biograficzna Autora i Jego fotografia.

Książka ta powinna trafić do księgozbiorów wszystkich lekarzy krakowskich, wszystkich historyków medycyny, wielu historyków nauki, a także ambitniejszych obywateli miasta Krakowa.

Teresa Ostrowska
(Warszawa)

Laurent L e m i r e : *Maria Skłodowska-Curie*. Tłumaczenie Grażyna i Jacek S c h i r m e r o w i e . Seria: *Niezwykli, Nieprzeciętni, Niezapomniani*. Warszawa 2003, Świat Książki, 176 s., ilustr., indeks osób.

W popularnonaukowej serii, w której dotychczas prezentowano wyłącznie wielkie postacie ze świata polityki (17 tomików – od Aleksandra Wielkiego poczynając a na Winstonie Churchillu kończąc) pojawiła się pozycja odnosząca się do postaci ze świata nauki. Co więcej, odnosząca się do Polki, najwybitniejszej i najbardziej znanej naszej uczonej.